

9.1 – 9.2

Ασκήσεις σχολικού βιβλίου σελίδας 185 -186

Ερωτήσεις κατανόησης

1.

Ένα ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$) έχει $AB = 6$ και $A\Gamma = 8$. Ποιο είναι το μήκος της διαμέσου AM ;

Λύση

$$B\Gamma^2 = AB^2 + A\Gamma^2 = 36 + 64 = 100 \Leftrightarrow B\Gamma = 10 \text{ και } AM = \frac{B\Gamma}{2} = 5$$

2.

Αν ο λόγος των καθέτων πλευρών ενός ορθογωνίου τριγώνου είναι 4, τότε ο λόγος των προβολών τους στην υποτεινούσα είναι

α. 2

β. 4

γ. 16

δ. $\frac{1}{4}$

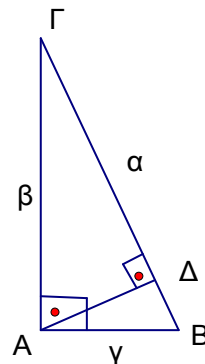
Κυκλώστε το γράμμα της σωστής απάντησης και αιτιολογήστε την απάντησή σας

Λύση

Γνωρίζουμε ότι $\frac{\beta^2}{\gamma^2} = \frac{\Delta\Gamma}{\Delta B} \Leftrightarrow$

$$\left(\frac{\beta}{\gamma}\right)^2 = \frac{\Delta\Gamma}{\Delta B}$$

$$4^2 = \frac{\Delta\Gamma}{\Delta B}$$

3.

Ένα ορθογώνιο τρίγωνο έχει κάθετες πλευρές ίσες με 9cm και 12cm. Η πλευρά ισοπλεύρου τριγώνου που έχει περίμετρο ίση με την περίμετρο του ορθογωνίου τριγώνου είναι ίση με

α. 10

β. 12

γ. 13

δ. 14

Κυκλώστε το γράμμα της σωστής απάντησης και δικαιολογήστε την απάντησή σας

Λύση

Πυθαγόρειο : $\alpha^2 = \beta^2 + \gamma^2 = 81 + 144 = 225 \Rightarrow \alpha = 15$

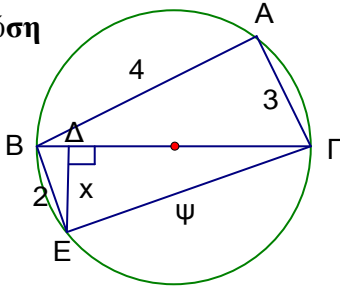
Περίμετρος του ορθογωνίου τριγώνου : $\Pi = 15 + 9 + 12 = 36$

Πλευρά του ισοπλεύρου τριγώνου : $x = \frac{36}{3} = 12$

4.

Στο παρακάτω σχήμα υπολογίστε τα x και ψ .

Λύση

Επειδή η γωνία \hat{A} είναι εγγεγραμμένη σε Ημικόκλιο, θα είναι ορθή.

$$B\Gamma^2 = 4^2 + 3^2 = 16 + 9 = 25 \Rightarrow B\Gamma = 5$$

$$B\Gamma^2 = B\Delta \cdot B\Gamma \Leftrightarrow 4 = 5B\Delta \Leftrightarrow B\Delta = \frac{4}{5}$$

$$\text{άρα } \Delta\Gamma = 5 - \frac{4}{5} = \frac{21}{5}$$

$$x^2 = B\Delta \cdot \Delta\Gamma = \frac{84}{25} \Leftrightarrow x = \frac{2\sqrt{21}}{5}$$

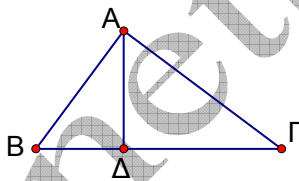
$$\psi^2 = B\Gamma \cdot \Delta\Gamma = 21 \Leftrightarrow \psi = \sqrt{21}$$

Ασκήσεις Εμπέδωσης

1.

Σε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$) φέρουμε το ύψος $A\Delta$. Αν είναι $AB = 3$ και $A\Gamma = 4$, να υπολογιστούν τα μήκη των τμημάτων $B\Gamma$, $B\Delta$, $\Delta\Gamma$ και $A\Delta$.

Λύση

$$B\Gamma^2 = A\Gamma^2 + AB^2 = 4^2 + 3^2 = 16 + 9 = 25 \Rightarrow B\Gamma = 5$$

$$AB^2 = B\Gamma \cdot B\Delta \Rightarrow 3^2 = 5 \cdot B\Delta \Rightarrow B\Delta = \frac{9}{5}$$

$$A\Gamma^2 = B\Gamma \cdot \Delta\Gamma \Rightarrow 4^2 = 5 \cdot \Delta\Gamma \Rightarrow \Delta\Gamma = \frac{16}{5}$$

$$A\Delta^2 = B\Delta \cdot \Delta\Gamma = \frac{9}{5} \cdot \frac{16}{5} = \frac{144}{25} \Rightarrow A\Delta = \frac{12}{5}$$

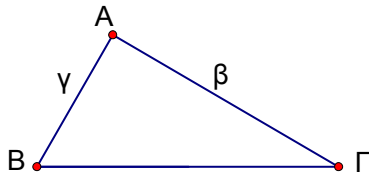
2.

Αν σε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$) είναι $\hat{B} = 2\hat{\Gamma}$ τότε ο λόγος $\frac{\beta}{\gamma}$ είναι

ίσος με: α. $\frac{1}{2}$ β. 1 γ. $\sqrt{3}$ δ. 2 ε. 3.

Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Λύση

$$\begin{aligned}\hat{B} + \hat{\Gamma} &= 90^\circ \Rightarrow 2\hat{\Gamma} + \hat{\Gamma} = 90^\circ \\ 3\hat{\Gamma} &= 90^\circ \\ \hat{\Gamma} &= 30^\circ \Rightarrow \gamma = \frac{\alpha}{2} \quad (1)\end{aligned}$$

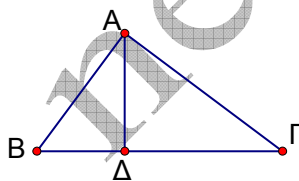
$$\begin{aligned}\text{Πυθαγόρειο: } \beta^2 &= \alpha^2 - \gamma^2 \Rightarrow \beta^2 = \alpha^2 - \left(\frac{\alpha}{2}\right)^2 \\ \beta^2 &= \alpha^2 - \frac{\alpha^2}{4} \\ \beta^2 &= \frac{3\alpha^2}{4} \Rightarrow \beta = \frac{\alpha\sqrt{3}}{2} \quad (2)\end{aligned}$$

$$(1), (2) \Rightarrow \frac{\beta}{\gamma} = \sqrt{3}.$$

3.

Σε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$) φέρουμε το ύψος $A\Delta$. Αν είναι $AB = 5$ και $B\Delta = \frac{25}{13}$, να διατάξετε κατά αύξουσα σειρά μήκους τα τμήματα $A\Gamma$, $B\Gamma$, $\Gamma\Delta$ και $A\Delta$.

Λύση

$$\begin{aligned}AB^2 &= B\Gamma \cdot B\Delta \Rightarrow 5^2 = B\Gamma \cdot \frac{25}{13} \\ B\Gamma &= 13 \cdot \frac{13}{25} = \frac{169}{25} \quad (1)\end{aligned}$$

$$\Gamma\Delta = B\Gamma - B\Delta = 13 - \frac{25}{13} = \frac{169 - 25}{13} = \frac{144}{13} \quad (2)$$

$$A\Gamma^2 = \Gamma B \cdot \Gamma\Delta = 13 \cdot \frac{144}{13} = 144 \Rightarrow A\Gamma = 12 = 12 \cdot \frac{13}{13} = \frac{156}{13} \quad (3)$$

$$A\Delta^2 = \Delta B \cdot \Delta\Gamma = \frac{25}{13} \cdot \frac{144}{13} \Rightarrow A\Delta = \frac{5 \cdot 12}{13} = \frac{60}{13} \quad (4)$$

$$(1), (2), (3), (4) \Rightarrow A\Delta < \Gamma\Delta < A\Gamma < B\Gamma$$

Αποδεικτικές Ασκήσεις

1.

Να αποδειχθεί ότι το τρίγωνο, που έχει πλευρές $\alpha = \kappa^2 + \lambda^2$, $\beta = 2\kappa\lambda$ και $\gamma = \kappa^2 - \lambda^2$, όπου κ, λ θετικοί ακέραιοι με $\kappa > \lambda$, είναι ορθογώνιο.

Λύση

$$\alpha^2 = (\kappa^2 + \lambda^2)^2 = \kappa^4 + 2\kappa^2\lambda^2 + \lambda^4$$

$$\beta^2 = 4\kappa^2\lambda^2$$

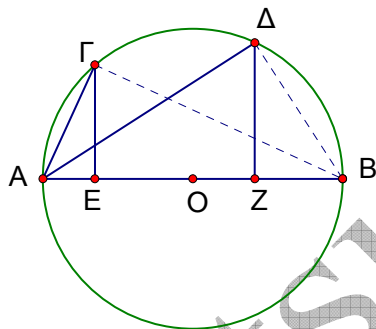
$$\gamma^2 = (\kappa^2 - \lambda^2)^2 = \kappa^4 - 2\kappa^2\lambda^2 + \lambda^4$$

Παρατηρούμε ότι $\alpha^2 = \beta^2 + \gamma^2$ άρα το τρίγωνο είναι ορθογώνιο.

2.

Αν AE, AZ είναι αντίστοιχα οι προβολές δύο χορδών AG και AD ενός κύκλου σε μία διάμετρό του AB , να αποδείξετε ότι $AZ \cdot AG^2 = AE \cdot AD^2$.

Λύση

Φέρουμε τις GB, DB .

$$\angle A\hat{G}B = 1\text{L} \text{ (βαίνει σε ημικύκλιο)} \Rightarrow$$

$$\text{τρ.}\Gamma AB \text{ ορθογώνιο με ύψος } GE \Rightarrow$$

$$AG^2 = AB \cdot AE \Rightarrow$$

$$AZ \cdot AG^2 = AZ \cdot AB \cdot AE \quad (1)$$

Ομοίως στο $\text{τρ.}\Delta AB$ θα έχουμε

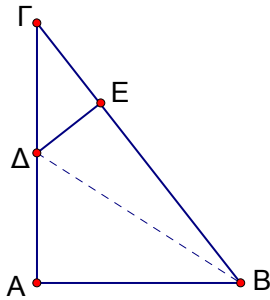
$$AE \cdot AD^2 = AE \cdot AB \cdot AZ \quad (2)$$

$$\text{Από τις (1), (2)} \Rightarrow AZ \cdot AG^2 = AE \cdot AD^2.$$

3.

Αν Δ είναι μέσο της κάθετης πλευράς $ΑΓ$ ενός ορθογωνίου τριγώνου $ΑΒΓ$ ($\hat{A} = 1\perp$) και E η προβολή του στη $ΒΓ$, τότε να αποδείξετε ότι $ΕΓ^2 + ΑΒ^2 = ΕΒ^2$. Στη συνέχεια διατάξτε κατά αύξουσα σειρά μήκους τα τμήματα ΔB , EB , $ΕΓ$.

Λύση

Φέρουμε τη ΔB (για να έχουμε κι'άλλα ορθογώνια τρίγωνα)

$$\text{Τρ.ΕΔΓ: } ΕΓ^2 = ΓΔ^2 - ΕΔ^2$$

$$\text{Τρ.ΑΒΔ: } ΑΒ^2 = ΔΒ^2 - ΑΔ^2$$

Προσθέτουμε κατά μέλη, και επειδή $ΓΔ = ΑΔ$, έχουμε $ΕΓ^2 + ΑΒ^2 = ΔΒ^2 - ΕΔ^2$. **(1)**

$$\text{Τρ.ΔΕΒ: } ΔΒ^2 - ΕΔ^2 = ΕΒ^2$$

$$(1) \Rightarrow ΕΓ^2 + ΑΒ^2 = ΕΒ^2.$$

Από την ισότητα που αποδείξαμε προκύπτει ότι $ΕΓ < ΕΒ$.

Από το ορθογώνιο τρίγωνο $ΔΕΒ$ προκύπτει ότι $ΕΒ < ΔΒ$.

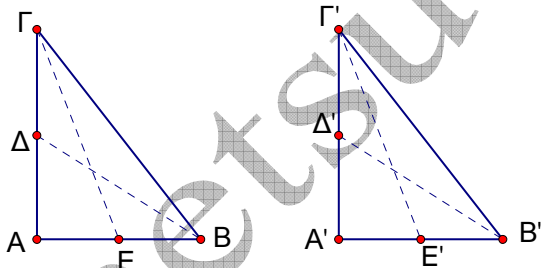
Άρα $ΕΓ < ΕΒ < ΔΒ$.

4.

Δύο ορθογώνια τρίγωνα $ΑΒΓ$ και $Α'Β'Γ'$ ($\hat{A} = \hat{A}' = 1\perp$) έχουν $\mu_{\beta} = \mu_{\beta'}$ και $\mu_{\gamma} = \mu_{\gamma'}$. Να αποδείξετε ότι: **i)** $\alpha = \alpha'$ **ii)** $\beta = \beta'$.

Τι συμπεραίνετε για τα $ΑΒΓ$ και $Α'Β'Γ'$.

Λύση

$$\text{Τρ.ΔΑΒ: } \left(\frac{\beta}{2}\right)^2 + \gamma^2 = \mu_{\beta}^2$$

$$\text{Τρ.ΔΑ'Β': } \left(\frac{\beta'}{2}\right)^2 + \gamma'^2 = \mu_{\beta'}^2$$

$$\text{Άρα } \frac{\beta^2}{4} + \gamma^2 = \frac{\beta'^2}{4} + \gamma'^2 \Rightarrow \beta^2 + 4\gamma^2 = \beta'^2 + 4\gamma'^2 \quad (1).$$

Ομοίως, από τα τρίγωνα $ΓΑΕ$, $Γ'Α'Ε'$ θα έχουμε $\gamma^2 + 4\beta^2 = \gamma'^2 + 4\beta'^2$ **(2)**.

$$\text{Προσθέτουμε κατά μέλη τις (1), (2): } 5\beta^2 + 5\gamma^2 = 5\beta'^2 + 5\gamma'^2 \Rightarrow$$

$$\beta^2 + \gamma^2 = \beta'^2 + \gamma'^2 \quad (3) \Rightarrow$$

$$\alpha^2 = \alpha'^2 \Rightarrow \alpha = \alpha'$$

$$(1) - (3) \Rightarrow 3\gamma^2 = 3\gamma'^2 \Rightarrow \gamma^2 = \gamma'^2 \Rightarrow \gamma = \gamma'$$

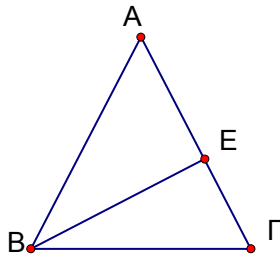
Άρα $\text{τρ.ΑΒΓ} = \text{τρ.Α'Β'Γ'}$.

5.

Σε ισοσκελές τρίγωνο $AB\Gamma$ ($AB = A\Gamma$) φέρουμε το ύψος του BE . Να αποδείξετε

ότι $\alpha^2 + \beta^2 + \gamma^2 = 3BE^2 + 2AE^2 + \Gamma E^2$.

Λύση

$$\text{Τρ.}EB\Gamma: \alpha^2 = BE^2 + \Gamma E^2$$

$$\text{Τρ.}EAB: \gamma^2 = BE^2 + AE^2 = \beta^2$$

$$\begin{aligned} \text{Άρα } \alpha^2 + \beta^2 + \gamma^2 &= BE^2 + \Gamma E^2 + 2(BE^2 + AE^2) \\ &= BE^2 + \Gamma E^2 + 2BE^2 + 2AE^2 \\ &= 3BE^2 + 2AE^2 + \Gamma E^2 \end{aligned}$$

Σύνθετα Θέματα

1.

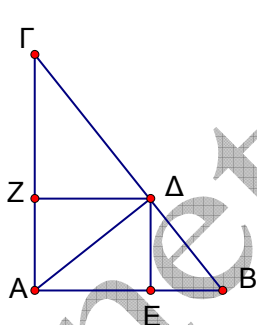
Θεωρούμε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 1\text{L}$) και το ύψος του $A\Delta$. Αν E, Z είναι οι προβολές του Δ πάνω στις $AB, A\Gamma$ αντίστοιχα, να αποδείξετε ότι:

$$\text{i)} \quad \frac{AB^3}{A\Gamma^3} = \frac{BE}{\Gamma Z}$$

$$\text{ii)} \quad A\Delta^3 = B\Gamma \cdot \Delta E \cdot \Delta Z$$

Λύση

i)

$$\text{Στο τρ.}AB\Gamma: \frac{AB^2}{A\Gamma^2} = \frac{\Delta B}{\Delta \Gamma} \Rightarrow \frac{AB^4}{A\Gamma^4} = \frac{\Delta B^2}{\Delta \Gamma^2} \quad (1)$$

$$\text{Στο τρ.}\Delta AB: \Delta B^2 = AB \cdot BE$$

$$\text{Στο τρ.}\Delta A\Gamma: \Delta \Gamma^2 = A\Gamma \cdot \Gamma Z$$

$$(1) \Rightarrow \frac{AB^4}{A\Gamma^4} = \frac{AB \cdot BE}{A\Gamma \cdot \Gamma Z} \Rightarrow \frac{AB^3}{A\Gamma^3} = \frac{BE}{\Gamma Z}$$

ii)

$$\text{Στο τρ.}\Delta AB: A\Delta^2 = AB \cdot AE = AB \cdot \Delta Z$$

$$\text{Στο τρ.}\Delta A\Gamma: A\Delta^2 = A\Gamma \cdot AZ = A\Gamma \cdot \Delta E$$

$$\text{Πολλαπλασιάζουμε κατά μέλη: } A\Delta^4 = AB \cdot \Delta Z \cdot A\Gamma \cdot \Delta E \Rightarrow$$

$$A\Delta^3 = \frac{AB \cdot A\Gamma}{A\Delta} \Delta E \cdot \Delta Z$$

Αρκεί να αποδείξουμε ότι $\frac{AB \cdot A\Gamma}{A\Delta} = B\Gamma$, ή ότι $\frac{AB}{A\Delta} = \frac{B\Gamma}{A\Gamma}$, το οποίο ισχύει από την ομοιότητα των τριγώνων $AB\Gamma, A\Delta\Gamma$.

2.

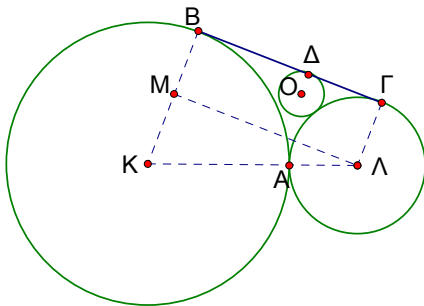
Δίνονται δύο κύκλοι (K, R) και (Λ, ρ) που εφάπτονται εξωτερικά στο A .

Αν $B\Gamma$ είναι κοινό εξωτερικό εφαπτόμενο τμήμα τους και (O, σ) ο κύκλος που εφάπτεται στους (K, R) , (Λ, ρ) και στη $B\Gamma$, να αποδείξετε ότι:

$$\text{i) } B\Gamma = 2\sqrt{R\rho} \quad \text{ii) } \frac{1}{\sqrt{R}} + \frac{1}{\sqrt{\rho}} = \frac{1}{\sqrt{\sigma}}$$

Λύση

i)

Φέρουμε τις $KA\Lambda$, KB , $\Lambda\Gamma$

και $\Lambda M \perp KB$.

Τότε $B\Gamma\Lambda M$ ορθογώνιο \Rightarrow

$$KM = KB - MB = R - \Lambda\Gamma = R - \rho$$

Πυθαγόρειο στο τρ. $M\Lambda K$

$$M\Lambda^2 = K\Lambda^2 - KM^2 \quad \Rightarrow$$

$$B\Gamma^2 = (R + \rho)^2 - (R - \rho)^2$$

$$B\Gamma^2 = R^2 + 2R\rho + \rho^2 - (R^2 - 2R\rho + \rho^2)$$

$$B\Gamma^2 = R^2 + 2R\rho + \rho^2 - R^2 + 2R\rho - \rho^2$$

$$B\Gamma^2 = 4R\rho \quad \Rightarrow \quad B\Gamma = 2\sqrt{R\rho}$$

ii)

Εφαρμόζουμε το i) για τους κύκλους (K, R) , (O, σ) με κοινή εξωτερική εφαπτομένη $B\Delta$ και για τους κύκλους (Λ, ρ) , (O, σ) με κοινή εξωτερική εφαπτομένη $\Delta\Gamma$. Τότε $B\Delta = 2\sqrt{R\sigma}$ και $\Delta\Gamma = 2\sqrt{\rho\sigma}$.

$$B\Delta + \Delta\Gamma = B\Gamma \quad \Rightarrow \quad 2\sqrt{R\sigma} + 2\sqrt{\rho\sigma} = 2\sqrt{R\rho} \quad \Rightarrow \quad \sqrt{R\sigma} + \sqrt{\rho\sigma} = \sqrt{R\rho}$$

$$\text{Διαιρούμε τα δύο μέλη με } \sqrt{R\rho\sigma}, \quad \text{τότε } \frac{1}{\sqrt{R}} + \frac{1}{\sqrt{\rho}} = \frac{1}{\sqrt{\sigma}}$$

3.

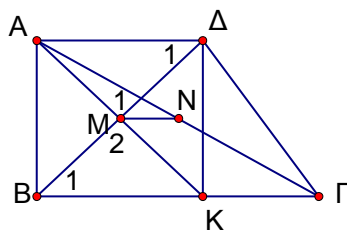
Θεωρούμε τραπέζιο $AB\Gamma\Delta$ με $\hat{A} = \hat{B} = 1\perp$. Αν M, N τα μέσα των διαγωνίων $B\Delta, A\Gamma$ αντίστοιχα και K το σημείο τομής της AM με τη $B\Gamma$, να αποδείξετε ότι:

i) το $ABK\Delta$ είναι ορθογώνιο

ii) $\Delta\Gamma^2 - AB^2 = 4MN^2$.

Λύση

i)

Τρ. $MA\Delta =$ τρ. MKB διότι

$M\Delta = MB$

$\hat{M}_1 = \hat{M}_2$ (κατά κορυφή) και

$\hat{A}_1 = \hat{B}_1$ (εντός εναλλάξ).

Άρα $MA = MK$, δηλαδή οι διαγώνιοι του $ABK\Delta$ διχοτομούνται, άρα είναι παρ/μμο και επειδή έχει γωνία ορθή, είναι ορθογώνιο.

ii)

Πυθαγόρειο στο τρ. $\Delta K\Gamma$: $\Delta\Gamma^2 - \Delta K^2 = K\Gamma^2$ (1)

Από το i) έχουμε $\Delta K = AB$.

Στο τρίγωνο $AK\Gamma$, το MN ενώνει μέσα $\Rightarrow K\Gamma = 2MN$.

$$(1) \Rightarrow \Delta\Gamma^2 - AB^2 = (2MN)^2 \Rightarrow \Delta\Gamma^2 - AB^2 = 4MN^2.$$

4.

Σε κάθε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$) να αποδείξετε ότι $2\mu_\alpha^2 \geq \beta \cdot \gamma$.

Λύση

Ισχύει $\mu_\alpha = \frac{\alpha}{2}$. Οπότε, αρκεί να αποδείξουμε ότι $2\left(\frac{\alpha}{2}\right)^2 \geq \beta \cdot \gamma$, ή

αρκεί να αποδείξουμε ότι $2 \frac{\alpha^2}{4} \geq \beta \cdot \gamma$, ή

$$\alpha^2 \geq 2\beta \cdot \gamma.$$

Επειδή, όμως, $\alpha^2 = \beta^2 + \gamma^2$, αρκεί να αποδείξουμε ότι $\beta^2 + \gamma^2 \geq 2\beta \cdot \gamma$, ή ότι

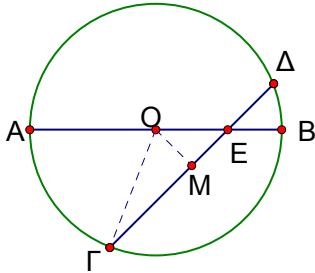
$$\beta^2 + \gamma^2 - 2\beta \cdot \gamma \geq 0, \text{ ή ότι}$$

$$(\beta - \gamma)^2 \geq 0, \text{ που ισχύει.}$$

5.

Θεωρούμε κύκλο (O, R) , διάμετρό του AB και μία χορδή του $\Gamma\Delta$ που τέμνει την AB στο E και σχηματίζει με αυτή γωνία 45° . Να αποδείξετε ότι $EG^2 + E\Delta^2 = 2R^2$.

Λύση

Φέρουμε $OM \perp \Gamma\Delta$ και την ακτίνα OG . Τότε, το M είναι μέσο της $\Gamma\Delta$ και το τρίγωνο OME ορθογώνιο και ισοσκελές.

$$\begin{aligned} EG^2 + E\Delta^2 &= (EM + M\Gamma)^2 + (\Delta M - EM)^2 \\ &= EM^2 + 2EM \cdot M\Gamma + M\Gamma^2 + \Delta M^2 - 2\Delta M \cdot EM + EM^2 \\ &= 2EM^2 + 2M\Gamma^2 \\ &= 2(OM^2 + M\Gamma^2) \quad (1) \end{aligned}$$

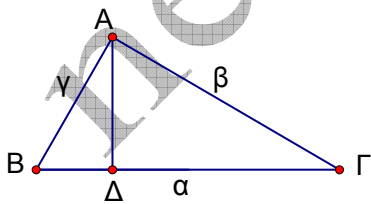
Πυθαγόρειο στο τρίγωνο $MOG \Rightarrow OM^2 + M\Gamma^2 = OG^2 = R^2$.

$$(1) \Rightarrow EG^2 + E\Delta^2 = 2R^2.$$

6.

Θεωρούμε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$) και το ύψος του AD . Αν x, y και ω είναι αντίστοιχα τα μήκη οποιωνδήποτε ομόλογων γραμμικών στοιχείων των τριγώνων (π.χ. διαμέσων, υψών, ακτίνων εγγεγραμμένων κύκλων κτλ.) $\Delta AB, \Delta A\Gamma, AB\Gamma$, τότε $x^2 + y^2 = \omega^2$.

Λύση

Τρ. $A\Delta B$ όμοιο του τρ. $AB\Gamma \Rightarrow$

$$\frac{x}{\omega} = \frac{\gamma}{\alpha} \Rightarrow \frac{x^2}{\omega^2} = \frac{\gamma^2}{\alpha^2} \quad (1)$$

Τρ. $A\Delta\Gamma$ όμοιο του τρ. $AB\Gamma \Rightarrow$

$$\frac{y}{\omega} = \frac{\beta}{\alpha} \Rightarrow \frac{y^2}{\omega^2} = \frac{\beta^2}{\alpha^2} \quad (2)$$

$$(1) + (2) \Rightarrow \frac{x^2}{\omega^2} + \frac{y^2}{\omega^2} = \frac{\gamma^2}{\alpha^2} + \frac{\beta^2}{\alpha^2} \Rightarrow \frac{x^2 + y^2}{\omega^2} = \frac{\beta^2 + \gamma^2}{\alpha^2} \Rightarrow \frac{x^2 + y^2}{\omega^2} = 1 \Rightarrow x^2 + y^2 = \omega^2$$